

Janka
Kupala **Pesmi**

A KDO TAM GRE? A kdo tam grè, a kdo tam grè,
kot šle bi silne množice?
— Belorusi.

A kaj neséjo na šibkih ramàh,
na nogah v ličju, v krvavih rokah?
— Svojo krivico.

A kam jo nesêjo krivico svojó,
a kam jo nesêjo pokazat prav vso?
— Vsemu svetu.

A kdo jih je — ne milijon ali dva —
nositi krivico naučil, prebudil iz sna?
— Beda, gorjé.

A kdaj se jim hoče, kaj hoče se njim,
A kaj se jim hoče, kaj hoče se njim,
— Da bi bili ljudje.

1905—1907

KMET Da kmet sem, vsem je dobro znano,
in svet ves, velik kakor je,
me izkorišča neprestano,
ker kmet sem pač, preprost niče.

Pisati, brati ne umejem,
iz ust beseda stežka grè,
v življenju orjem le in sejem,
ker kmet sem pač, preprost niče.

Težko si kruh vsakdanji služim,
prenašam psovke in vpitjè,
celo ob praznikih se plužim,
ker kmet sem pač, preprost niče.

Brez kruha deca solze toči
in ženin šolenček cvetè,
a ni ga groša ne pomóci,
ker kmet sem pač, preprost ničè.

Grenák mi pot oči zaliva,
naj stavec sem ali fantè,
garam in rinem ko živina,
ker kmet sem pač, preprost ničè.

Kadar zbolim — kaj mi ostane —
sam vrač sem svoj, mazač za vse
in doktorjev ni treba zame,
ker kmet sem pač, preprost ničè.

Kot revček bom nekoč preminil,
zapustil svet kakor ščenè
ali v brezpotni gošči zginil,
ker kmet sem pač, preprost ničè.

Vendar, naj že usoda dá mi
dni malo ali na pretek,
nikoli, bratci, ne pozabim,
da človek sem, četudi kmet.

In vsak, kdor vpraša me, naj čuje
en sam odgovor v nedogled,
da — najsi vsak me zaničuje —
jaz živel bom, ker jaz sem — kmet!

1905

JAZ NISEM

POET

Jaz nisem poet, bog varuj me téga!

Zame ni ne ta slava ne hvala.

A pesem zložiti znam, če je treba,

in znan sem preprosto kot — Janka Kupala.

Slava ljubi poete, svoje junake,

vence priznanj jim je zmeraj dajala . . .

Tiho jaz pojem, kdo videl bi take,

saj jaz iz vasi sem — Janka Kupala.

V vsaki deželi je kdo, v čigar pesmi
 slava je naroda legenda postala.
 Pri Belorusih pa takega res ni.
 Zato naj imajo vsaj — Janka Kupala.

Tih in boječ, od zla uročen je,
 mati beda ga je v zibki zibála.
 Solze, žalitve vse svoje življenje
 golta preprostež ta — Janka Kupala.

V pesem prelil je besedo ubogo,
 ki je posmeh le doslej izzivála,
 naj jo že sodijo vzvišeno, strogo,
 táko je zložil pač — Janka Kupala.

Sreča tak redko na zemljo prisije,
 skrije takoj nam usoda jo zala.
 Da videl bi srečne ljudi domačije,
 srečen bi sam bil — Janka Kupala.

A pota človeška so bežna, minljiva,
 od rojstva do smrti razdalja je mala.
 Potnik povpraša: »Kdo tukaj počiva?«
 Napis na grobu odvrne: »Janka Kupala.«

1905—1907

KADAR GREM . . . Kadar grem čez poljé, k meni sklanja se klas,
 da beséduje z njim moje bolno srce.
 Kot v začaranem snu klas posluša moj glas,
 k meni sklanja glavó, kadar grem čez poljé.

Kadar grem preko trat, trava vene kraj nog,
 z nje otresam, ko grem, rose biserne hlad.
 Cvetje žalostno ždi od nejasnih nadlog,
 trava vene kraj nog, kadar grem preko trat.

Kadar grem skozi gozd, misel skrivam v srce,
 hrastov množico zrem, njih mogočno prostost,
 in kot bil bi doma, se mi pesmi budé,
 misel skrivam v srcé, kadar grem skozi gozd.

Kadar pridem domov, nekaj dušo boli,
 žalost bliža se mi, kliče húdo pod krov,
 v vlažnem kotu samó siva plesen cveti,
 nekaj dušo boli, kadar pridem domov.

1909

PRIDI . . . Pridi k meni o pomladi
 kakor cvet droban;
 z mano cvêti, me pomládi,
 zvabi sen na plan . . .

Pridi k meni na poletje
 kakor žitni klas;
 s toplim vetrom, žetve petjem
 snu daj stas in glas . . .

Pridi k meni v trdi zimi
 kakor sonca soj,
 v pravljic zlati vezenini
 sen oživi moj . . .

Pridi k meni v čas jeseni
 kakor zvezda zvezd.
 S šumom borov sen pospremi
 onkraj daljnih cest . . .

Pridi tudi na grob k meni
 kakor cvet droban.
 Nežno vsádi klen zeleni
 z belo rôko nanj.

28. julij 1911

MOJE DEKLE Ta devica, ta grofica,
 ki se kdaj zazre mi v lica,
 nosi zláto, kot je žito,
 kito s pentljico povito.

Nje obrvi — dve metlici
 kakor ljubki sta sestrici,
 nje oči kot dve kresnici
 ali v žitu dve plavici.

Njena lica so podobna
vrtnici na oknu dóma,
ustne niso sad kaline,
so preprosto med maline.

Roži liliji je sličen
vrat čarovnice te mične,
kot spominčic dvoje šopkov.
so nje grudi, dvoje popkov.

Kakor hmelj, ki v polju rase,
zibajoči vitki stas je;
ni primer za roki njeni —
sreče slabši so objemi,

a srcé . . . Za njim pot vodi . . .
. . . v raj, pekèl . . . vse z njim prisodi
mi devica, ta grofica,
ki se kdaj zazre mi v lica.

A ONA . . . S táko ljubeznijo sem jo častil,
takó sem strmèl v oko ji otožno,
kot sonce ne neži pisanih njiv,
kot človek v zvezde ne gleda pobožno.

Tako sem jo ljubo crkljal, ljubkoval,
tako sem ji s srcem ubogim grel grudi,
bolj kot ogenj prezeblim ogreje zmrzal,
bolj kot mati s svojim edincem se trudi.

Toliko pesmi nad pesmimi sem ji zapel,
toliko misli premislil sam samcat,
kot v vetru ni gozd nikoli šumel,
kot vek ni potuhtal stvari za zanamce.

Zgradil sem ji v srcu stavbo lepó
in iz ljubezni napravil táko ji krono,
da po božje ustvarjena svet in nebo
ne premoreta take ne krone ne trona.

Slavil sem jo s slavo sonca, zvezdá,
dan in noč molil sem k njej v svoji duši,
tako modrost slaviti veselja ne zna,
tako priba za dež ne moléduje v suši.

Bolj zanjo skrbel sem, kot da srečen bom sam,
napravil iz nje čarodejko sem bajno,
položil življenje ji svoje k nogám . . .
A ona . . . bilá je samo deklè običajno.

7. julij 1915

MOJA
SVOBODA
IN JAZ

Isti čas sva, moja svoboda in jaz,
na to zemljo prišla
in vse živo je naju
pozdravilo od srca.

Isti čas sva, moja svoboda in jaz,
skupaj rastla oba.
Radoval se naju je nebes,
zemlja je srečna bilá.

Isti čas, moja svoboda in jaz,
živiva sredi sveta.
Pesmi svoboda poje,
meni umeti jih da.

Le umrla, moja svoboda in jaz,
ne bova skupaj, ne isti čas.
Jaz umrem . . . a svoboda naprej
živela bo večno na zemlji tej.

Prevedel Tone Pavček